

A Good Wife is a Wall to Her Husband

R. Mois Navon

Beit HaKenneset HaSefaradi BeRimon – Korah 5781

An interesting halachic question posed to the Hashukei Hemed: A woman purposely inebriated (hishkah) her husband in order that he go to sleep and not go to a party where he would be involved in lashon hara. The Husband awoke and was not happy. The question is: Is a wife allowed to take such matters in her hand and do such a thing? Is what she did halachically assur?

חשוקי חמד מסכת עבודה זרה דף יט עמוד ב

מי האיש החפץ חיים

שידלה את בעלה שישתה יין כדי שישן ולא ידבר לה"ר

שאלה. מעשה באחד שעמד להשתתף במסיבת מריעים, והיה ברור שיכשל שם בעוון לשון הרע, ולכן הלכה אשתו ושידלה אותו שישתה יין, ואמרה לו שהוא יין של צדיקים וטוב לגוף וגם לנשמה, הבעל שתה ממנו וחספתו שינה, וישן הרבה, כשקם מיינו נתרעם על אשתו שפיתתה אותו על כך וביטלה אותו מתורה, האם עשתה כהלכה? ומה הדין כשהכניסה לו כדור שינה בתוך היין ועל ידי כך בטלה אותו ממצות ד' מינים?

To begin, the HH explains is that LH is something that is so important to avoid that it even overrides learning Torah. That is, learning Torah really should serve to restrain one from LH, but if one is beyond such help, then going to sleep is best.

תשובה. נאמר במסכת עבודה זרה דף יט ע"ב מי האיש החפץ חיים... נצור לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה. שמא יאמר אדם נצרתי לשוני מרע ושפתי מדבר מרמה, אלך ואתגרה בשינה, תלמוד לומר סור מרע ועשה טוב, ואין טוב אלא תורה, שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם, תורתו אל תעזובו. ופירש המהרש"א שר"ל שמא יאמר אדם אגרה בשינה מטעם דקאמר כדי שלא אבוא לידי לשון הרע, תלמוד לומר ועשה טוב, כי עסקך בתורה תשמור אותך שלא תבוא לידי לשון הרע... כי לקח טוב נתתי לכם תורתו אל תעזובו, ולא תבוא לידי לשון הרע ואי אתה צריך להתגרות בשינה, עכ"ל. מלשון זה משמע שאדם המושרש בלשון הרע ונעשית לו כהיתר, עדיף לו להתגרות בשינה, אף אם יגיע מחמת זה לביטול תורה. ולכן אם לא מושרש בעוון זה של לשון הרע, לכאורה לא עשתה האשה כדון, אבל אם הוא מושרש בחטא ואביק ביה טובא עשתה כדון.

Of course this source that notes that sleeping is a solution to LH does not justify the wife in question's actions. So the HH goes on to bring the example of On ben Pelet's wife.

ומצינו גם באשת און בן פלת שעשתה כך לבעלה כמבואר במסכת סנהדרין (דף קט ע"ב) שהשקתה את בעלה יין, כדי שלא ישתתף במחלוקת קורח ועדתו.

The Gem (San) tells how On Ben Pelet came and told his wife about the revolution he was involved in. They discussed his participation with Korah, and his wife pointed out to him that he stood nothing to gain by joining them – i.e., he would either be under Moshe or under Korah). He agreed with his wife but said that he had promised his allegiance to Korah and he couldn't get out of it. He didn't know what to do, so his wife said leave it to me. She then got him drunk and went to their tent door with her hair uncovered. This was enough to keep any visitor from entering [they may have been rebels, but they still followed societal mores (muskamot hevratot)].

חברותא מסכת סנהדרין דף קט עמוד ב

אמר רב: און בן פלת - אשתו הצילתו.
אמרה ליה: מאי נפקא לך מינה מי יהיה בראש, משה או קורח? אי מר רבה [אם משה יהיה הרב והגדול] - עדיין אנת תלמידא [אתה תשאר תלמיד]. ואי מר רבה [ואם קורח יהיה הגדול] - אנת תלמידא [גם אז אתה תשאר תלמיד]. אם כן, מה לך ולמחלוקת זו?
אמר לה: מאי אעביד [מה אעשה]? הואי בעצה [אני הייתי עם עדת קורח באותה עצה], ואשתבעי לי בהדיהו [ונשבעתי להם שאם יקראוני, אלך עמהם]!
אמרה ליה: ידענא דכולה כנישתא קדישתא נינהו [יודעת אני שכל אנשי העדה קדושים וצנועים הם], ואין הם מסתכלים בערוה. דכתיב: "כי כל העדה כלם קדושים".
אמרה ליה: תוב [שב ואל תעשה דבר], דאנא מצילנא לך [כי אני אציל אותך מהמחלוקת].
אשקיתיה חמרא, וארויתיה, ואגניתיה גואי [השקתה אותו יין עד שנשתכר, והשכיבה אותו בתוך האוהל].
אותבה על בבא [ישבה היא בפתח האוהל],

HH explains that On Ben Pelet's wife's actions provide precedence (takdim) for a wife to cover for her husband, or even to inebriate him to remove him from sin. [It must be said that the HH is here making a novel extension of the precedent because On Ben Pelet actually *consented* to his wife's actions, whereas HH permits the wife to take initiative even *unbeknownst* to the husband.] Accordingly, HH brings the following Gem as support for his hidush.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

אמר רבי תנחום א"ר חנילאי: כל אדם שאין לו אשה - שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה; בלא שמחה - דכתיב: ושמחת אתה וביתך, בלא ברכה - דכתיב: להניח ברכה אל ביתך, בלא טובה - דכתיב: לא טוב היות האדם לבדו.
במערבא אמרי: בלא תורה, בלא חומה; בלא תורה - דכתיב: האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני, בלא חומה - דכתיב: נקבה תשובב גבר. ... בלא שלום ...

The Meiri explains that this description of the woman surrounding the man is indicative of the woman's role of protector of her husband.

בית הבחירה למאירי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

בלא חומה דכתיב נקבה תשובב גבר כלומר ששומרתו מכמה מיני נזקים.

And based on this, HH is posek that the woman who inebriated her husband to save him from participating in a LH party was indeed correct to do so, "since it is her job to protect her husband."

הרי שמותר לאשה לעשות כך לבעלה, והרי האשה נקראת חומה, כמבואר במסכת יבמות (דף סב ע"ב) ותפקיד החומה הוא לשמור על העיר, וכך האשה על בעלה ולכן עשתה כדין, שזהו מתפקידה לשמור על בעלה.

But the HH is not satisfied with this conclusion and goes on to bring one last Gem that shows that not only is a wife allowed to take severe measures to protect her husband from sinning, but she is responsible to do so, to the point that if she does NOT do so, she is liable to punishment for failing to fulfill her duty!

וכך מצינו במסכת עבודה זרה דף יח ע"א שאשתו של ר' חנינא בן תרדיון נענשה על שלא הוכיחה את בעלה. [ויעוין מש"כ בחשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כו ע"א) בנידון זה לגבי איסור ביטול תורה, וביטול מצוות אהבת ה' כשמתכר].

In conclusion, while we are all familiar with the role of the wife as “ezer kenegdo”, we here learn that this is not just a quaint aphorism (bitui nechmad), but a weighty title (tafkid kaveid mishkal). And it is a role, that if both husband and wife appreciate they will, b”H, merit all the rest of the blessings the Gem spoke – they will merit: simchan, tova, bracha, tora, v’shalom.

Ken Yehi Ratzon.

What is the role of a wife? Ezer Kenegdo. Is there more? Indeed! The Gem. teaches that it is the wife who brings a man simcha, bracha, tova, Torah, wall, peace.

תלמוד בבלי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

אמר רבי תנחום א"ר חנילאי: כל אדם שאין לו אשה - שרוי בלא שמחה, בלא ברכה, בלא טובה; בלא שמחה - דכתיב: ושמחת אתה וביתך, בלא ברכה - דכתיב: להניח ברכה אל ביתך, בלא טובה - דכתיב: לא טוב היות האדם לבדו.

במערבא אמרי: בלא תורה, בלא חומה; בלא תורה - דכתיב: האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני, בלא חומה - דכתיב: נקבה תסובב גבר.

רבא בר עולא אמר: בלא שלום, דכתיב: וידעת כי שלום אהלך ופקדת נוך ולא תחטא.

מצודת ציון איוב פרק ה פסוק כז

תחטא - ענינו חסרון כמו קולע וגוי ולא יחטיא (שופטים כ):

בית הבחירה למאירי מסכת יבמות דף סב עמוד ב

כבר ביארנו שאין ראוי לאדם לעמד בלא אשה דרך הערה אמרו כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא טובה שנאמר לא טוב היות האדם לבדו בלא שמחה שנאמר ושמחת אתה וביתך בלא ברכה דכתיב להניח ברכה אל ביתך בלא תורה דכתיב האם אין עזרתי בי ותושיה נדחה ממני כלומר שצריך להתעסק בצרכי ביתו ותלמודו משתכח. בלא חומה דכתיב נקבה תסובב גבר כלומר ששומרתו מכמה מיני נזקים. בלא שלום שנאמר וידעת כי שלום אהלך:

ריב"ן מסכת יבמות דף סב עמוד ב

נדחה ממני. שצריך לעסוק לו בצרכי ביתו ותלמודו משתכח: בלא חומה בלא שמחה: תסובב גבר. מקיפתו כחומה:

חדושי אגדות למהר"ל מסכת יבמות דף סב עמוד ב

שרוי בלא שמחה וכו'. פי' כל שמחה הוא מפני השלימות, כי כאשר אחד בשלימות אז בא השמחה, ואין אדם בשלימות כאשר אין לו אשה ולכך שרוי בלא שמחה. ואמר שהוא שרוי בלא ברכה, כי ע"י האשה יש קבלת ברכה [כי הברכה] צריך קבלה והאשה מוכנת היא אל הקבלה, אף על גב [כי שם זכר במספרו] ברכה היינו שהזכר בעצמו ברכה ומ"מ צריך אל מקבל הברכה, וזה בודאי על ידי אשה שהיא מקבלי הברכה, וזה שאמר (יחזקאל מ"ד) להניח ברכה אל תוך ביתך כלומר שאל ברכה צריך קבלה (ואמר להניח ברכה אל ביתך), וכאשר אין אשה אין כאן קבלת ברכה והבן זה היטב. ואמר בלא טובה כי המחלוקת לא נאמרו בה כי טוב, אבל האחדות והחבור הוא הטוב בעצמו ודבר זה יש להבין מן מה שהחלוק שהיה ביום השני כאשר נברא העולם לא נאמר בו כי טוב, ממילא הזכר ונקיבה דכתיב והיו לבשר אחד הוא הטוב. ואמר בלא (טובה) תורה שהרי התורה נקראת אשה, שנאמר (קהלת ט') ראה חיים עם האשה ומפני כך כאשר יש לו אשה נמשך אחר זה התורה שדומה כאשה. ועוד [כי על ידי האשה האדם הוא בהשלמה כמו שאמר בסמוך כל שאין לו אשה אינו אדם והוא חסר ואין הצורה שהוא השלמות האדם ראוי למי שהוא חסר, ולכן כאשר אין לו אשה והוא חסר אין לו התורה שהיא משלמת האדם לגמרי. ואמר בלא חומה כי האשה היא מקבלת הזכר וכל מקבל הוא כמו חומה כאשר מקבל הדבר שהוא בתוכו. ועוד כי על ידי האשה האדם הוא שלם ואינו חסר, והדבר שהוא שלם יש לו חוזק כמו חומה, ולכך זה כאשר אין לו אשה הוא חסר ודבר שהוא חסר אין לו חוזק ואין לו חומה שהוא בחוזק. ועוד כי הזכר יש לו מעלה עליונה אשר לכך נחשב הזכר שהוא בפנים ובנקבה אשר... נחשבה שהיא חצונה כמו החומה שהיא חצונה ודבר זה רמזו ז"ל שאמרו (ב"ר פ"ח) כי האשה היא יצאנית והיא דברנית וכל אלו דברים כי האיש מעלתו מבפנים והנקיבה מבחוץ, לכן האשה היא חומה לאיש. ומי שאמר בלא שלום כי האיש הוא צריך אל האשה לכן כאשר אין לו אשה אין [לו שלום], וכאשר יש לו אשה יש לו שלום וכמו שאמרו ז"ל (קדושין ב' ע"ב) [בעל] אבדה מחזיר על אבידתו ולכן אין לו שלום* *

ואמר בלא חומה כי האשה הוא בנין האדם דכתיב (בראשית ב') ויבן אלקים את הצלע לאשה וכל בנין יש לו חוזק, ולכך האשה היא כמו חומה לאיש אשר האיש הוא כמו צורה נחשב והמקבל הוא כמו חומה שמקבלת היושבים בה, וכל מקבל שומר את אשר הוא עומד בו, ולפיכך האשה נמי חומה שמקבל בתוכה, וזה שאמר הכתוב (ירמ' ל"א) נקבה תסובב גבר, וזהו ג"כ מה שאמר שהוא בלא חומה שהדבר שהיא שלם מצד שהיא שלם קשה בו השבירה, אבל אם יש בו שבירה אחת אחר בטול זה נמשך עוד בטול עד שהוא בטל לגמרי, ולכך האשה שהיא השלמה לאדם הוא כמו חומה לאיש והוא שומר אותו מן הרע שלא יגיע לו ועוד יש לפרש כי ידוע דבר זה בחכמה, כי האשה היא סובבת גבר והבן זה, ועיין זה במסכת נדה כי הדבר (שהוא) אשר לא יושלם אין שלום אליו והאיש יושלם באשה ולפיכך אם אין לו אשה אשר יושלם בה אין לו שלום ודבר זה מבואר.*

מהרש"א חידושי אגדות מסכת יבמות דף סב עמוד ב

כל אדם שאין לו אשה שרוי בלא שמחה כו' דכתיב ושמחת אתה וביתך דלפי משמעות הל"ל בני ביתך אבל אשתו קרויה ביתו של אדם כדאמרינן בעלמא ולפי שמי שיש לו אשה יש לו מקום דירה ובית לשמוח בו נקט הטור אה"ע דירה במקום שמחה דאמרינן הכא ואין לפרש הקרא שהמצוה היא כך שישמח הוא עם אשתו באכילת מעשר שני בירושלם דכיון דאין האשה חייבת במצות ראייה וכי משום אכילת מעשר שני יצטרך להעלותה לירושלים ברוב שנים שהמעשר שני נוהג בו אלא דהכתוב לא השמיע לנו אלא שלא יהיה לו שמחה בלא אשתו עמו שם ודו"ק: בלא ברכה כו' שנאמר להניח ברכה אל ביתך הכא איכא לפרושי לפי פשוטו בכל דבר שבביתך ואפשר כיון דסמך ליה האי קרא ביחזקאל למצות חלה ולא כ"כ לעיל מיניה בשאר מצות משמע ליה דביתך זו אשתך דמצות חלה מוטל עליה ביותר כדאמרינן בפרק ב"מ וק"ל: אין עזרתי בי ותושיה גו' קרא התורה במקום הזה תושיה ע"ש שהיא מתשת כחו של אדם וא"א לו לעסוק בשאר צרכיו אי לאו שאשתו עוזרתו וק"ל: באין חומה שנאמר נקבה תסובב גבר ר"ל שאשתו משמרתו מן החטא ומלחמת יצה"ר שהוא נקרא שונאך גו' כמ"ש אם רעב שונאך גו' כמו החומה שסובבת העיר ושומרת מן השונאים:

Yev. 62b

R. Tanhum stated in the name of R. Hanilai: Any man who has no wife lives without joy, without blessing, and without goodness. 'Without joy'. for it is written. And thou shalt rejoice, thou and thy house.²⁷ 'Without blessing', for it is written, To cause a blessing to rest on thy house.²⁸ 'Without goodness', for it is written, It is not good that the man should be alone.²⁹ In the West³⁰ it was stated:³¹ Without Torah and without a [protecting] wall. 'Without Torah', for it is written. Is it that I have no help³² in me, and that sound wisdom³³ is driven quite from me.³⁴ 'Without a [protecting] wall', for it is written, A woman shall encompass a man.³⁵ Raba b. 'Ulla said:³¹ Without peace, for it is written, And thou shalt know that thy tent³⁶ is in peace; and thou shalt visit thy habitation and shalt miss nothing.³